

אל גרקו גר מאול ורמברודם בסימסה השניה, אבל החברה אוכלים פיסתוקים

א.ק. התכבולאים הקדושים

מאת עמוס קיין

גים לדור הוילות, ההיטים המכוניות וה-קשרים, לנושאי דבר האמנות הישראלית ושומרי גחלת הקבלה — הרי זה מפליאות ודרונו.

ובכלל, איך אפשר ללא זיקה אמיתית ר ללא שום אהבה לערכים וללא מסורת, חינוך והשכלה, ברגל גסה של מקבל הזמנות רשמיות, להתפרץ לבתי-הכנסת? אילו היו מתפללים שם, מלא. אבל בית תפילתם ניצב במקום אחר.

לא רק אמנות לא צמחה מעולם במקומות כאלה. אפילו סתם חיים של אמת לא יצמחו. צפת דומה לטולדו. כשתל טיפות מים, אך קסטל לא דומה לאל גרקו. כי אל גרקו האמין באמת במה שצייר. פירנצה, טולדו, ושאר ערי האמנות העתיקות, יודעות יפה שהימים ההם עברו ללא שוב. על כן מתפרט נסים שם ממכירת מזכרות וממוזיאונים, אך איש לא יעלה בדעתו לזייף את העבר. אם תצמח פעם תרבות בצפת, אם היא באמת מקום השראה מיוחד במינו, הרי תבוא ההשראה מהעיר החדשה, הבלתי רשמית, אם תזכה לחיים משלה.

שלטים — אל תערוכת היפוטוטמסקי, אל תצוגת אל"ף, אל תערוכת גימיל. השלטים מתחרים ביניהם מי יהיה יותר גדול. כולם מנצחים.

לפני הבתים פנסים מבהיקים, אבל לא אדומים. בכל זאת, יש הבדל. בתוך הבתים, בעד חצי לירה, שיחה על אמנות ישראלית. כל אחד ואחד מהם יודע להסביר בהגייון ובשכל וברגש ממה הוא מקבל את ה"השראה. מה הוא מחפץ. למה הוא חותר. מה הוא מבקש להביע. מה הציץ לו בלדורו

שעות הערב, רק לקנות כרטיס כניסה. בירכתי האולם עומדת הציירת, ולאורך ה"קירות התמונות. מסביב כותרות עמודי שיש, מכתשי קפה, ובכלל כל שלל האמנות הנטושה שנפל בידי משחררי הארץ ועבר ליד מתנחליה.

אנו מעוניינים באקוורל הזה, אומרים התמיירים.

120 ל"י.

יקר מדי.

איך אתם יכולים להגיד יקר, הלא אתם

המקובלים קראו לה, לצפת, חקל תפוחין קדישין — גן התפוחים הקדושים. היום היא בית-היוצר לאמנות הציורית, הקרויה בסינו אמנות ישראלית. יש שם כל מה שדרוש ליצירת אותה אמנות ישראלית. רחוב אחד עגול, ועל סביבו ומעליו ומתחתיו שפעת סימטאות צרות ועקלקלות, זרועות בתי חמד מסויימים תכלת, מקצתם רכוש נטוש ומקצתם רכוש לא נטוש. בין בתי-החמד פזורים בתי הכנסת, ובהם ארונות-קודש מפותחים כפי תור ופרה, מעשה חושב. פרוכות וקומות, אריות ועשרת הדיברות.

***

אין מה לכעוס

פ.ע.מ. כאשר חיבת-ציון לא היתה כה משתלמת, יצא יוסף דילהריינה לי רים, עם תלמידיו, לשחרר את המשיח ה"כבול. סופו היה רע ומר. יוסף קארו כתב בה את השולחן ערוך. בה חיו משה קורדו ביירו המקובל, המשוררים שלמה אלקבץ וישראל נגארה, הארי ותיים ויטאל.

במה עסקו? עסקו בקץ הפלאות. רצו לדעת מתי יבוא המשיח. דחקו את הקץ. בבקרים הגאים והצחים היו יוצאים, הרב והתלמידים, אל ההרים, בין עינות המים והסתנות, ומה שהתגלה להם בודאי שלא התגלה לציירינו, להבדיל באלף אלפי הבד לות.

העיר צפת היא קטנה, ואנשים בה מעט. פרנסתה על התיירות. כאשר אין תיירים אין פרנסה, ובענין זה כפי הנראה לא יעזור שום דבר. ומוטב שתפרנס מהיירים מאשר מלא כלום. וכדי למשוך את התיירים, הקימה עיריית צפת את קרית הציירים. מי שרוצה לראות דבר באמת מצחיק, יראה את מפת צפת, גדולה ומאירת עיניים, התלויה ברחוב הראשי בכמה מקומות, ר עליה מסומנים היטב ובהיר בתיהם ושומר תיהם של הציירים שהואילו לפקוד את צפת לעונת הקיץ, עונת התיירים ומכירת ה"תמונות. קשה לכעוס על העירייה על שנתנה בתים חיים לציירים — סוף סוף הבתים היו ממילא, ומוטב שימשו מקור הכנסה לעיר. לא, אין מה לכעוס על העירייה.

קודם כל משלמים דמי כניסה. אפילו מזה אפשר לחיות בעונה. בתי הציירים הם בתים נאים, מרחיבים את הדעת. בבתים כאלה אפשר למכור ליהודים היקרים מכל העולם המחוננים את עפרות ארצנו בדיוק את הסחורה ששאלה נפשם. ארונות-קודש לא יותר מדי ביוקר, אך לא בזול מופרז. בפארים פגשתי את חלוץ ציירי המסתורין של צפת, פרנקל, אשר מאס בעירו ובשמו ובארצו והפך לצייר צרפתי בשם פרנל. הגנה, עד כדי כך האמין במה שצייר.

***

הציירת דורשת 120

ב. בתים הם בני שתי קומות. בקומה העליונה מציירים. שם קודש-הקדשים של האמנות, ורגלו של זר לא תדוך בו. בקומה התחתונה, באולם גדול ורחב ידים, שירי אומנים טובות בגווה ורביבה ובטוב טעם, שם אולם התצוגה. אפשר להיכנס בכל

העיקר הפיסתוקים

ש. שם ערב רב, קיבוץ גלויות. פשוט תענוג להסתכל. מסעדות הונ גריות, בהן אוכלים צפון אפריקאים לבניה ישראלית. זהו כור-ההיתוך האמיתי. ויש תיירים, המכניסים בעונה חיים לעיר. מה שנכון נכון. כמה שזה נבלי, על הבעלים השולחים את נשותיהם לצפת, ועל הנשים השולחות את בעליהן, ומה שקורה שם וכי וכי. אבל זה דומה יותר לחיים.

שם מסתובבים לעת ערב ברחוב העגול בבולו גינס, אוכלים פלאפל והרבה פיסתורי קים, הולכים לקולנוע ומקללים את לשכת העבודה. זכור לטוב הצייר יוסל ברנגה, שגר בצפת מפני שאין לו מקום אחר, ולא מצייר נוף.

בתי-הכנסת שרויים בעוובה. אילו היו משקיעים בהם קצת ממה שהשקיעו בקריית הציירים! אבל בזאת גמרנו בנושא הזה. צפת היא עיר יפה ונעימה, כידוע לכל. יש בה אחיר צח ומכריא. בתי-מלון לא יקרים. מי שבא לא בעונה יכול ממש לנוח, ר ליהנות. ביחוד אם הוא לא אוהב חברה. מה שראויים שם ברחוב המדרגות שווה את כרטיס הנסיעה עם המלון ביחד.

מי שזוכר בצפת כאשר ביקר בטולדו יכול להיזכר בטולדו בבקרו בצפת.

הכונה לא היתה לכתוב על אמנות, אלא על צפת, אבל באמת שלפי שעה אין שם הרבה יותר. ואם אותה אמנות באמת תעזור למשוך לצפת תיירים ולפרנס את מוכרי הפיסתוקים, אפשר יהיה לסלוח כמעט הכל.

ומי שרוצה לדעת ממה התפרנס הארי הקדוש, ראש המקובלים, יעיין בספר מקור רוח ומחקרים מאת ש. אסף. שם ימצא מכתב כתוב בכתב ידו של הארי, שנמצא בגניזה הקאהירית, ובו פרטים על מסתרו של הארי בתבואה. הוא לא התפרנס מכיסו מים למשיח. העיקר, תוב"א.

ה. למה הוא דחקא בצפת. כיצד נמשך אל מקור ההשראה, הקדושה, המסתורין כיסופי-הגאולה ונצח-ישראל. מדוע הוא ישראלי יותר מאחרים, הרועים בשדות זרים. איך הוא מצליח לבטא על גבי הכר הקטן את רחשי כל הדורות.

כל מי שמבין עברית יכול לשמוע ולהבין, אפילו לא צריך להסתכל על הציורים. תמהני אם מישו מהם מסוגל לקרוא את זוהר במקורו, ואם מישו מהם טרח לקרוא אותו בתרגומו. אילו היו קוראים, בודאי לא היו מה שהם. איך הפכו אותם תגרנים ממולחים, סוחרים בקודש נטוש, בנים נאמי

יודעים שאל גרקו, זה שגר בסימסה ממול, מוכר ב-150. ורמברנדט, מהסימסה מנגו, מוכר ב-180.

לא, זה יקר מדי.

אז אולי תקחו את הקטן הזה. אני דחקא ממליצה. בשביל המוסד שלכם זה מתאים.

יחד עם המסגרת? המסגרת לחדו.

סוחרים בקודש נטוש

אנו עוזבים את הוירה העצובה הוואת של מלחמת-הקיום הנואשת. בסימטאות

פחות ולא יותר מאשר להנהיג בין עורכי הדיון משטר של הפליה חוקית, שהיה מאפי שר לחסל מבחינה מקצועית כל אדם בלתי רצוי לבעלי השרה השולטים באגודה. כך הציץ, לביע השאר:

● שהוכות להופיע בפני בית-המשפט העליון לא תהיה בידי כל עורך-דין, אלא רק בידי קומץ נבחר שיזכה לרשימן מיוחד לכך. כל שאר עורכי-הדין יוכלו להופיע רק בבתי-המשפט הנמוכים יותר. תוצאה אחת: כל העניינים הפוליטיים, כגון הגשת צוים-על-תנאי נגד השלטונות, היו עלולים להישאר בידי אנשי-אמונו של המשטר.

● עורכי-הדין הצעירים, שהם בעלי ההכרה הפוליטית התוססת ביותר, לא היו יכולים להופיע אפילו בבתי-המשפט המחר

עשרים בשקט מעסקי חברות, שאינם מגיעים כמעט לעולם לבית-המשפט ולטורי העת-נות. היה דרוש מאמץ גדול כדי להטיל סערה בציבור שלו זה. בחודש שעבר הצליח בזה אדם שכבר הראה את כוחו בהודמנויות דו-מות: היועץ המשפטי לממשלת ישראל, חיים כהן.

הלחן הקטן, שהיה מודפס במכונת הכפלה, נשא את השם "הצעת חוק עורכי-הדין". עורכי-הדין שעברו עליו בריפרוף נדהמה, נעצרו, חזרו וקראו בו בעיון מ-התחלה. כשהניחו אותו מידיהם, היו פני רבים מהם סמוקים כמעט.

משפטים ועבניות. חיים כהן, ל-שעבר עורך-דין בעל משרד קטן בירושלים, שהתמחה בעיקר בעניני גירושים, הציץ לא

פגישתו, השבוע, עם ראש ממשלת ציילון לא יכלה לשמש פיצוי.

יתכן כי המסע יספק לחברה-הכנסת שרת חומר לספר-מסעות טוב, כתוב בעברית חדשנית ודוקגנית. אולם יריביו בצמרת מפא"י היו בטוחים שלא יוסיף דף חדש לקאריירה הפוליטית שלו, שעודה שרוייה בערפל מן הסוג שאינו מצוי בארצות ה"מונטון.

חוק

סגירת לחי

קשה לתאר ציבור שקט וסולידני יותר מאשר ציבור עורכי-הדין. בראשו עומדים אנשים קשישים, הנאמנים למשטר. הם מת-